

-1-

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNEN

2657

Magisk handtryck

Sjarsling.

Sjarsling.

Min mor var farligt vidskeplig. När deras ko därhemma kalvade, la´ mor saxa´ och en bit kol i byttan, när hon skulle till la´gården och mjölka första gången, sen hon kalvat. Men far sa´: "Vad ska du ha det där till? Det nyttar tilli inget." "Det är så de inte kan sjarsla", sa´ mor. "Åh prat", sa´ far och tog dän saxen. Men mor lämnade aldrig bort ett stop mjölk utan att ha doppat saxudden i mjölken och släppt ner ett litet kol i.

Sjarsla. Ja, det betyder, att de trollar, så de tar san-

(2.5)

- 2 -
2657

ket ifrån dom eller skadar deras djur. Fast sjar sling, rik-
tig sjar sling är något annat. Då, om en vill sjar sla, så har
en ett grynsåll; och i det lägger en gnidsten, en psalmbok
och en stålbit. Gnidstenen skulle en ha gnidit med åt båda
könen. Sen kunde en fråga sållet om vad som helst, och då be-
tydde det "ja", om sållet rörde på sig och "nej", om det stod
stilla. Ja, det är klart, att det var någon, som skulle hålla
sållet.

Det var en gammal man här, som hette Gustaf Jansson, som
jag själv sjar slade åt. Han hade blivit av med en koffert, och
då sjar slade vi och frågade, om han skulle få den tillbaka.

Förr sjar slade de mycket om giftermål och så'nt fram-
förallt.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2657

Olen /Svinsjukdom/.

Olen /Svin-
sjukdom/.

När grisarna blev magra och inte ville trivas, brukade de^{na}/en slags mindre tänder innanför de andra, som de kallte för vattentänder. Dom skulle de klippa bort, om de ville att grisarna skulle trivas. De kallte sjukdomen för olen. En kände igen den sjukdomen på, att grisarna började gå, som om de varit ömfotade, och så fick de som sagt så'na där vattentänder. Merendels bildades det också en hinna eller vagel i ögat. För den sjukdomen skulle de klippa bort dom där vattentänderna och så skära dom i fötterna, så det kommer fram blod. Den

(25)

där hinnan i ögat är ungefärligen så stor som det svarta på en nagel. Den ska också bort. Då trä'r en bara på en nål och sticker innanför hinnan, och så kan en lyfta den ut från ögat och sen är det bara att skära loss den. Min far var allmänt anlita'd till att skära grisar för olen, så jag tänker han har skurit tusentals griser på det viset.

-5-

UNIVERSITETS
BOKBIBLIOTEK

2657

Villarpaskott.

Villarpaskott.

För sjukdomar - det var nästan alla slags sjukdomar, dock mest magkramp - skulle de skjuta över den sjuke för att på så sätt bota honom. Då begav de sig ut tidigt en morgon, innan folk ännu hunnit komma i rörelse och sköt ett skott över den sjuke. Det kallades villarpaskott.

LUNDS UNIVERSITETS
BOKSTAMPNINGSBANKEN

2657

Stolspigg.

Stolspigg.

Stolspigg botades genom att borra ut den med en trefotastol. Den, som hade stolspiggen, skulle sitta på en stol med en fotaring under.

Jag var en gång hos kyrkovärdens i Washult tillsammans med far och arbetade. Då var mora så enveten, att jag skulle borra bort stolspiggen på henne. Hon bad mig så grant, för det skulle

vara en, som var ren, och hon kunde inte lita på
karlarna där i Washult, men jag var ju så ung då,
så hon trodde inte det var någon risk med mig.

Hon satt på en stol med en
trefotaring under (trefotaring=ring att sätta i
spåseln under grytor), och så borrhade jag med en
trefotastol vid örat på henne. Jag skulle säga nå-
got också, men vad det var har jag glömt.

Stolspiggen gick emellertid
bort efter detta, och jag fick 25 öre av mora' för
besväret.

LIBRARY OF THE
FOLKLORE SOCIETY

2657

Medel mot kikhosta.

Medel mot kik-
hosta.

Mot kikhosta skulle de dricka
märrmjölk. När vi voro små och hade kikhosta, var
därför far iväg och skaffade stomjölk, men jag har
aldrig brytt mig om det till våra barn.

2657

Gula sjukan.

Gula sjukan.

Jag var uppe i Björkerud en söndag, och då var där en tre eller fyra pojkar, som hade gula sjukan. De voro gula som vax. De talade då om, att Tomas på Utskiftet hade varit där och mätt dem. Han mätte dem med ett måttband från led till led över hela kroppen. Det skulle hjälpa mot sjukdomen.

2657

Barndop och nattvardsgång.

Barndop och nat
vardsgång.

Vid barndop och nattvardsgång skulle de förr alltid vrida sig åt höger. Det var så retligt vid barndop förr, när någon vände sig avigt. Men det där tog Pastor Olsson bort, så nu få de vända sig åt vilket håll, som passar sig bäst.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2657

Midsommar.

(2-5)

- 11 -
2657

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNEARKIV

Midsommaf.

Midsommar.

Här i Härlunda tror jag aldrig, att de hade något särskilt för sig om midsommar. Men i Virestads-socken talte far min om, att de brukade resa midsommarsstänger på flere ställen. Men hur de såg ut eller närmare om, vad de hade för sig vid dom det vet jag inte. Men ungdomen dansade väl och roade sig. Här i Härlunda hade vi en midsommarsstång för en 8-9 år sedan. Det var Johan Olssons döttrar /lärarinor/ , som kom hem och ville, att vi skulle vara med om det. Men det var bara en björk, som vi reste. Toppen lät vi sitta

kvar, men de andra grenarna hade vi tagit bort, så sen klädde vi stammen med grönt löv. Och på (V)källan var vi där nere allihopa familjerna här framme i Häradsbäck, och dansade och roade oss på alla upptänkliga sätt. Men sen dess har de rest stänger här bara ett par år, så någon allmän sed kan man ju inte säga, att det är.

X

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2657

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Julen.

Julen.

Lilla jul är detsamma som Kyndelsmässodagen.

Julen tog slut tjugonedag Knut. "Tjugonedag Knut kör julen ut", sa'de. Nä, det var inga särskilda seder eller bruk den dagen. /Övriga sagesmannans uppgifter överensstämma fullständigt med förut av andra sagesmän lämnade/.

14-
2657

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Gångdagar.

Vissa bestämda söndagar skulle folk ifrån allihopa socknarna härnere gå till en bestämd kyrka. Då samlades allt folket och la sällskap, så de hade inte lite roligt på dom där dagarna. Nu är det ju inte lika gängse som det var förr, men seden håller allt i sig fortfarande. Fast vissa präster, t.ex. våran präst här, arbetar på att få bort det. Det blir ju ibland rätt bråkigt under gudstjänsten, när så mycket folk kommer ihop, så det är kanske inte och undra på, att prästerna inte är så hågade för den ordningen.

Gångdagar.

(2.5)

När vi skulle till en annan kyrka, satte vi sällskap både herar och grebber och gick i stora flockar. Och sen gick hela dan på det viset. Flickorna hadê stora korgar med sig med kringlor och ägg, och pojkarna hade vin och brännvin, så det blev matställe på många platser.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Dagarna för de olika socknarna var:

Virestad: pingstdagen. Då skulle alltid en student predika där och ta upp offer.

Härlunda: Matsmässe, d.v.s. söndagen efter Matteusdagen.

Ershult: Annandag pingst.

Allmundsryd: Tröjemåla söndag. /Heliga Trefaldighets söndag./

Västra Torsås: Helig torsdag. /Kristi himmelfärdsdag./

Småland
Källsöd
Karlunda
1929

-16-

Opp B. Becken
Mr. Hem. Nilsson
2657
50 år

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESBOKIV

Tideräkning, sä'atecken och väderleksmärken.

Veckotalet börjar den 6 april med trettonde veckan Tideräkning.
och sen räknar man baklänges till den sista veckan.

En räpp är detsamma som ett kvartal, som de säger nu.
Tre månader således. Min far var fem räppar äldre än ~~min~~ sin
syster. Det talade han ofta om.

Första sommardan är Vårfrudagen. Den första sommarda-
gen skulle de alltid lägga sig vid dagsljus.

(25)

När granen fälldes, var halva vintern tillända, brukade de de gamle säga.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Kornet skulle sås i den femte veckan.

Sä'atecken.

Rågen sådde de merendels i nionde veckan.

Potatisen sattes i nionde veckan, om det var högre jord, och i sjunde veckan på mossar och lägre jord.

Om det frös ~~XXX~~ Frudasnatt /natten före vårfrudagen/, så skulle det frysa i fyrtio nätter.

Väderleks-
märken.

Sådant vädret är nyårsnyet, sådant ska det bli i tre ny till. Men nyårsnyet är inte det första nyet på året, utan det skulle gå ett först.

2657

Petter Katt.

Petter Katt.

Sen Petter Katt har vatt, haf han kastat den varme stenen i sjön, och sen är isarna osäkra.

I Femlingen finns det två drag, som kallades stora och lilla kyrkedraget. Det var två revlar, som kyrkefolket ifrån Sunnerbo härad brukade gå efter, när de gick till Härlunda kyrka. - För de när Lindblad var präst här, så gick det mycket med folk till Härlunda.-- Och som sagt de som kom nere ifrån Sunnerbo härad de brukade gå över Femlingen

(25)

utefter de där bägge revlarna om vintern. Men sen Petter Katt
hade vatt, så blev de alltid varnade för att gå över sjön.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2657

Skrivkunnighet.

Skrivkunnighet.

Mor kunde inte skriva alls,
men far övade sig lite på ålderdomen, så han kunde
skriva sitt namn, men aldrig ett brev eller så. De
kunde inte läsa skrivet heller någon av dem.